

Ks. Piotr Herok

 <https://orcid.org/0000-0001-5706-2366>

piotr.herok@uni.opole.pl

Uniwersytet Opolski

 <https://ror.org/033rfce62>

„Szukajcie, a znajdziecie” (Mt 7,7). Motyw poszukiwania i odnajdywania w Ewangelii według św. Mateusza

 <https://doi.org/10.15633/sts.3208>

„Szukajcie, a znajdziecie” (Mt 7,7). Motyw poszukiwania i odnajdywania w Ewangelii według św. Mateusza

Abstrakt

Artykuł analizuje motyw „szukania i odnajdywania” w Ewangelii według św. Mateusza na podstawie pięciu kluczowych perykop: Mt 6,33; 7,7–8; 13,45–46; 18,12–14 oraz 28,5–7. Autor ukazuje, że droga ucznia Jezusa jest dynamicznym procesem poszukiwania królestwa Bożego, obejmującym zarówno aktywne dążenie człowieka, jak i uprzednią inicjatywę Boga. Analiza egzegetyczna wskazuje na wielowymiarowość motywu: antropologiczną (ludzka potrzeba sensu i decyzji), kosztowności uczniostwa (perła wielkiej wartości), teologiczną (Bóg sam poszukuje zagubionych) i eschatologiczną (zaskoczenie pustego grobu). Mateusz harmonizuje ludzkie działanie i Bożą łaskę, ukazując, że znalezienie królestwa nie kończy poszukiwania, lecz otwiera nowy etap misyjnego zaangażowania.

Słowa kluczowe: Ewangelia według św. Mateusza, szukanie, znajdowanie, królestwo Boże, uczniostwo

“Seek, and You Will Find” (Matthew 7:7). The Motif of Seeking and Finding in the Gospel According to St. Matthew

Abstract

This article analyzes the theme of ‘seeking and finding’ in the Gospel according to St. Matthew on the basis of five key passages: Mt 6:33, 7:7–8, 13:45–46, 18:12–14 and 28:5–7. The author shows that the path of a disciple of Jesus is a dynamic process of seeking the kingdom of God, encompassing both the active pursuit of man and the prior initiative of God. Exegetical analysis points to the multidimensionality of the motif: anthropological (the human need for meaning and decision), the cost of discipleship (a pearl of great value), theological (God himself seeks the lost) and eschatological (the surprise of the empty tomb). Matthew harmonizes human action and God's grace, showing that finding the kingdom does not end the search, but opens a new stage of missionary commitment.

Keywords: Gospel according to St Matthew, seeking, finding, kingdom of God, discipleship

Motyw szukania i odnajdywania należy do istotnych tematów antropologii i teologii biblijnej. Już w Starym Testamencie doświadczenie człowieka wierzącego przedstawia się jako drogę nieustannego poszukiwania Boga (np. Ps 105,4; Iz 55,6; Jr 29,13–14). Ewangelia Mateusza, mocno zakorzeniona w tradycji judaizmu i stale odwołująca się do starotestamentowych tekstów, rozwija ten wątek w wyjątkowy sposób, nadając mu znaczenie chrystologiczne i eklezjalne. U Mateusza poszukiwanie nie jest jedynie ludzkim wysiłkiem religijnym, lecz odpowiedzią na inicjatywę Boga, który sam wychodzi człowiekowi naprzeciw w osobie Jezusa Mesjasza. Analizowane w niniejszym studium pięć tekstów (Mt 6,33; 7,7–8; 13,45–46; 18,12–14 i 28,5–7) wybrano spośród wielu Mateuszowych wzmianek o szukaniu (ζητέω¹), ponieważ najpełniej odsłaniają one dynamikę poszukiwania i znajdowania w perspektywie zbawczej.

Dobór tych pięciu perykop nie jest arbitralny. Wyłoniono je na podstawie trzech kryteriów:

- wyrazistość leksykalna: wszystkie teksty zawierają formy fleksyjne czasownika ζητέω («szukać»);
- reprezentatywność narracyjna: zaproponowane passusy pochodzą z różnych części Ewangelii (Kazanie na górze, mowa Jezusa w przypowieściach, mowa eklezjalna, opowiadanie paschalne), co umożliwia ukazanie motywu szukania w szerokiej strukturze dzieła;
- bogactwo teologiczne: zestawienie tych pięciu tekstów odsłania istotne aspekty dynamiki relacji między łaską a wolnością: od ludzkiego pragnienia i decyzji przez kosztowne uczniostwo², aż po Bożą inicjatywę i eschatologiczne spełnienie³.

Każdy z wybranych passusów reprezentuje odmienny etap i aspekt drogi poszukiwania i odnajdywania:

- Mt 6,33 – fundamentalny imperatyw „szukania królestwa i jego sprawiedliwości” w strukturalnym centrum Kazania na górze; tekst ten wyznacza antropologiczny i teologiczny punkt wyjścia, wskazując na absolutny priorytet panowania Boga w życiu ucznia;

¹ Zob. ζητέω, w: R. Popowski, *Wielki słownik grecko-polski Nowego Testamentu*, Prymasowska Seria Biblijna, Warszawa 1994, s. 255–256; H. Greeven, ζητέω κτλ, w: *Theological Dictionary of the New Testament*, ed. G. Kittel, vol. 2, 2nd edition, Grand Rapids 1999, s. 892–896; E. Larsson, ζητέω, w: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Hrsg. H. Balz, G. Schneider, Bd. 2, 2. Aufl., Stuttgart–Berlin–Köln–Mainz 1992, k. 253–256; *New International Dictionary of New Testament Theology and Exegesis*, ed. M. Silva, vol. 2, 2nd edition, Grand Rapids 2014, s. 354–357.

² Termin „kosztowne uczniostwo” wskazuje na koncepcję znaną w kręgu j. angielskiego jako „costly discipleship”, odnoszącą się do wysokich wymagań stawianych uczniom Chrystusa.

³ Należy jednocześnie zauważyć, że owe trzy zaproponowane kryteria wprowadzają do badań element ograniczoności, pomijając niektóre fragmenty Ewangelii Mateusza, w których pojawia się czasownik ζητέω – np. Mt 2,13.20; 12,43.46–47; 21,46; 26,59 – ponieważ nie dotyczą bezpośrednio tematu religijnego szukania – znajdowania.

- Mt 7,7–8 – logion o proszeniu, szukaniu i kołataniu rozwija temat w kontekście modlitwy i zaufania oraz ukazuje dynamikę trwania i wytrwałości, bez których poszukiwanie staje się jedynie chwilowym impulsem;
- Mt 13,45–46 – przypowieść o kupcu i perle jest najpełniejszym obrazem, jakie koszty wiążą się ze znalezieniem (εὕρισκω⁴); królestwo jawi się tu jako skarb, który wymaga radykalnej decyzji i wyrzeczenia; z perspektywy narracyjnej jest to kulminacja etapu poszukiwania, na którym uczeń podejmuje definitywny wybór;
- Mt 18,12–14 – przypowieść o zagubionej owcy przenosi akcent z ludzkiego wysiłku na inicjatywę Boga, który sam wyrusza na poszukiwanie człowieka; tekst ten pogłębia wcześniejsze logia, ukazując, że choć człowiek szuka, to w ostatecznym rozrachunku Bóg jest pierwszym Szukającym;
- Mt 28,5–7 – scena przy pustym grobie zamierza ku końcowi narracji Ewangelii i nadaje poszukiwaniu wymiar eschatologiczny (otwarcie historii na nową rzeczywistość); kobiety szukają ciała Jezusa, lecz znajdują pustkę przemienioną w orędzie zmartwychwstania; poszukiwanie osiąga swój kres w wydarzeniu, które przekracza ludzkie kategorie i otwiera na nową misję.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, że motyw szukania i znajdowania u Mateusza nie ogranicza się do pobożnego wezwania, lecz tworzy spójny program duchowości ewangelicznej, w którym człowiek zostaje zaproszony do nieustannego poszukiwania Boga przy jednoczesnym odkrywaniu, że to Bóg pierwszy szuka i znajduje człowieka⁵. Analiza pięciu wybranych perykop pozwala uchwycić tę dialektykę, odsłaniając chrystologiczny rdzeń Ewangelii oraz wskazując na aktualność przesłania dla współczesnego czytelnika.

Szukanie królestwa i jego sprawiedliwości (Mt 6,33)

Wezwanie Jezusa: „Szukajcie najpierw królestwa [Boga] i jego sprawiedliwości” (Mt 6,33), należy do programowych zdań w całej Ewangelii Mateuszowej i stanowi swoistą regułę hermeneutyczną dla ucznia⁶. Umieszczony w centrum Kazania na górze (Mt 5–7) i osadzony w nauczaniu Jezusa skierowanym do

⁴ Zob. εὕρισκω, w: R. Popowski, *Wielki słownik grecko-polski...*, dz. cyt., s. 244–245; H. Preisker, εὕρισκω, w: *Theological Dictionary...*, dz. cyt., s. 769–770; S. Pedersen, εὕρισκω, w: *Exegetisches Wörterbuch...*, dz. cyt., k. 206–212; *New International Dictionary...*, dz. cyt., s. 329–331.

⁵ W Ewangelii Mateusza motyw „szukania i znajdowania” ma znaczenie polisemiczne. „Szukanie” może wyrażać pozytywne dążenie (wierzący szuka Boga, królestwa, prawdy, pasterz szuka owcy) lub negatywną intencję (Herod i przywódcy żydowscy szukają Jezusa, by Go zgładzić). Sam akt szukania nie ma więc wartości moralnej – to cel poszukiwań nadaje mu sens teologiczny.

⁶ Por. H.D. Betz, *The Sermon on the Mount, Including the Sermon on the Plain (Matthew 5:3–7:27 and Luke 6:20–49)*, s. 481–484. Wszystkie cytaty z Pisma Świętego w języku polskim są tłumaczeniem własnym.

uczniów dotyczącym troski o sprawę doczesne (Mt 6,25–34), tekst ten stanowi nie tylko wezwanie moralne, lecz także teologiczną deklarację o pierwszeństwie panowania Boga⁷. Mateusz, zwracając się do wspólnoty judeochrześcijańskiej, odwołuje się do głęboko zakorzenionej w Starym Testamencie idei, że człowiek ma szukać oblicza Pana (por. Ps 27,8) i Jego woli (por. Iz 55,6). Grecki czasownik ζητέω, występujący w trybie rozkazującym czasu teraźniejszego (ζητεῖτε), wprowadza perspektywę ciągłości: oznacza poszukiwanie nieustanne, egzystencjalne, codzienne, nie zaś jednorazowe nawrócenie. W połączeniu z przysłówkiem πρῶτον – «najpierw», nakaz staje się wezwaniem do absolutnego priorytetu: królestwo nie może być jedną z wielu wartości, lecz musi stać się kryterium, które porządkuje wszystkie inne potrzeby od materialnych po duchowe. Mateusz wzmacnia ten nakaz obietnicą, że „wszystkie te rzeczy zostaną wam dodane”, co nie oznacza gwarancji bogactwa, lecz pewność, że Bóg, Ojciec niebieski, zadba o ucznia, który podporządkował Mu całe życie. Przedmiotem poszukiwania jest zarówno królestwo, czyli Boże panowanie⁸, jak i jego sprawiedliwość, którą w ujęciu Ewangelisty rozumie się jako taki sposób życia człowieka, w którym pozostaje on wierny wymaganiom Boga objawionym w Kazaniu na górze⁹. W tle tej perykopy słychać echo tekstów mądrościowych Starego Testamentu wzywających do poszukiwania mądrości (por. Prz 2,4–5; Mdr 6,12)¹⁰, a jednocześnie pojawia się nowy element: królestwo jest już bliskie, wcielone w osobie Jezusa, dlatego poszukiwanie nie jest błędzeniem, lecz wejściem w relację z Tym, który sam pozwala się znaleźć¹¹.

⁷ Por. D. Hagner, *Matthew 1–13*, Word Biblical Commentary 33A, Dallas 1993, s. 165–166.

⁸ Termin „królestwo niebieskie/Boże” doczekał się wielu interpretacji, niemniej badacze są zasadniczo zgodni, że odnosi się on do panowania Boga obecnego zarówno w doczesności, jak i w rzeczywistości eschatologicznej. Zob. D. Adamczyk, *Realizm zapowiadanego królestwa Bożego w świetle Ewangelii według świętego Mateusza*, „Studia Theologica Varsaviensia” 44 (2006), nr 2, s. 155–169; J. Homerski, *Królestwo Boże w nauczaniu Jezusa*, „Roczniki Teologiczne” 42 (1995), nr 1, s. 59–68.

⁹ Por. A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 1–13*, Nowy Komentarz Biblijny I/1, Częstochowa 2005, s. 321. Zob. A. Skreczko, *Sprawiedliwość i cierpliwość w wychowaniu chrześcijańskim*, „Studia Teologiczne. Białystok–Drohiczyn–Łomża” 19 (2001), s. 259–271; J. Gnilka, *Das Matthäusevangelium*, Bd. 1, *Kommentar zu Kap. 1,1–13,58 von Joachim Gnilka*, Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Freiburg–Basel–Wien 1986, s. 250–251. Zob. M. Nel, *Discipleship: Seeking the „Kingdom and the Righteousness”*, „HTS Theologies Studies/Theological Studies” 73 (2017), no. 4, s. 1–10. Na temat relacji między królestwem a sprawiedliwością: zob. U. Luz, *Matthew 1–7: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2007, s. 344–345.

¹⁰ Por. M.F. Powęska, *The Christological Metaphors of Wine, Water, and Bread in the Gospel of John in Relation to Their Sapiential Background: An Intertextual Study*, Lublin Theological Studies 13, Göttingen 2024, s. 282–283.

¹¹ Por. W.D. Davies, D.C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. 1, International Critical Commentary, London 2000, s. 660.

Wytrwała modlitwa i dynamika szukania (Mt 7,7–8)

Kolejny logion z Kazania na górze (Mt 7,7–8), funkcjonujący w ramach Mt 7,7–11, rozwija ideę nieustannego poszukiwania, łącząc ją z praktyką modlitwy. Trzykrotny paralelizm: „proście, a zostanie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; pukajcie, a zostanie wam otworzone” nie jest jedynie zabiegiem stylistycznym, ale również retorycznym rytmem, który ułatwia zapamiętanie i codzienne stosowanie w życiu wierzącego¹². Każdy z trzech czasowników w imperatywie czasu teraźniejszego: αἰτεῖτε, ζητεῖτε, κρούετε, wskazuje na czynność powtarzalną i trwającą: uczeń ma prosić nie raz, lecz nieustannie, ma szukać bez znużenia, ma kołatać aż do skutku – wiedziony wewnętrznym przekonaniem o skuteczności swojego działania¹³. Wersety 7 i 8, zawierające obietnicę: „każdy bowiem proszący otrzymuje, szukający znajduje, a kołaczącemu zostanie otworzone”, potwierdzają, że Bóg odpowiada z niezawodną konsekwencją¹⁴. W kontekście żydowskim takie wezwanie do wytrwałej modlitwy nawiązuje do modlitewnej postawy patriarchów i psalmisty (np. Rdz 18,22–33; Ps 4,2; 17,1; 86,1–7), lecz u Mateusza zostaje pogłębione przez objawienie Boga jako Ojca¹⁵. Ten, do którego uczeń zwraca się z prośbą, jest dobrym Ojcem, który „wie, czego potrzebujecie, zanim Go proście” (Mt 6,8), a jednak pragnie, by człowiek szukał i prosił, gdyż w tym procesie dojrzewa jego wiara i ufność. Szukanie w tym kontekście przekracza sam akt modlitwy; jest egzystencjalną dyspozycją, w której prośba i działanie wzajemnie się uzupełniają. Odpowiedź Boga może przyjść w sposób zaskakujący, czasem nawet w formie doświadczenia krzyża, ale zawsze jest znakiem Jego dobroci. Mateusz wzywa tym samym do duchowej cierpliwości i ufności, które stają się szkołą uczniostwa¹⁶. Należy zauważyć, że analizowana perykopa Mt 7,7–11 pełni podobną funkcję do wyżej wymienionej Mt 6,25–34. Oba fragmenty stanowią wsparcie i pociechę dla ucznia, który waha się bądź odczuwa ciężar surowych nakazów Jezusa. Ewangelista podkreśla, że istotą nie jest sam wysiłek, lecz dobroć Ojca ukazana przez Je-

¹² Antoni Paciorek trafnie zauważa, że trzy imperatywy: „proście”, „szukajcie”, „pukajcie”, to trzy synonimy modlitwy błagalnej. Z kolei ich nagromadzenie podkreśla potrzebę i konieczność błagania. Por. A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 1–13*, dz. cyt., s. 334.

¹³ Por. R. Schnackenburg, *Matthäusevangelium*, Bd. 1, 1,1–16,20, Neue Echter Bibel 1, Würzburg 1985, s. 73–74. Por. W.D. Davies, D.C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary...*, vol. 1, dz. cyt., s. 679.

¹⁴ Boża odpowiedź zostaje podkreślona również na gruncie gramatyki; forma w stronie biernej ἀνοίγησεται («zostanie otworzone») to tzw. *passivum theologicum* lub *passivum divinum*, wyrażające działanie Boga. Do tej samej kategorii należy również δοθήσεται («zostanie wam dane») w wersie 7.

¹⁵ Por. A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 1–13*, dz. cyt., s. 334.

¹⁶ Termin „uczniostwo” (ang. *discipleship*) jest w niniejszym artykule rozumiany jako „bycie uczniem”; „szkoła uczniostwa” to „szkoła bycia uczniem”. Zob. M.J. Wilkins, *Discipleship in the Ancient World and Matthew's Gospel*, 2nd edition, Grand Rapids 1995.

zusa. Potwierdza to zakończenie (Mt 7,11), gdzie podkreślono nie ludzki wysiłek, lecz dar Boży¹⁷.

Perła wielkiej wartości – kosztowne uczniostwo (Mt 13,45–46)¹⁸

Przypowieść o kupcu poszukującym drogocennych pereł, który znalazłszy jedną o wielkiej wartości, sprzedaje wszystko, aby ją nabyć, jest kulminacją Mateuszowego nauczania o kosztowności królestwa. Tematykę tę podkreśla już samo wprowadzenie: „podobne jest królestwo niebieskie do...”¹⁹. W przeciwieństwie do przypowieści o skarbie ukrytym w roli (por. Mt 13,44), gdzie w tradycyjnej interpretacji element zaskoczenia bywa odczytywany na zasadzie kontrastu z Mt 13,45–46, tutaj podmiotem jest profesjonalny poszukiwacz²⁰. Kupiec nie natrafia na skarb przypadkiem, lecz kieruje się pragnieniem znalezienia najcenniejszego klejnotu. Grecki imiesłów ζητοῦντι – «szukający», wskazuje na czynność trwałą i świadomą, a formy πᾶρακεν («sprzedał») i ἠγόρασεν («kupił») wyrażają pełnię decyzji i dokonanie czynu. Perła w świecie starożytnym była symbolem największej piękności i wartości, przewyższającym złoto i kamienie szlachetne, dlatego jej nabycie za cenę „wszystkiego” oznacza wybór radykalny²¹. W wymiarze duchowym przypowieść ta ilustruje logikę uczniostwa: królestwo Boże wymaga całkowitej reorientacji życia, a spotkanie z Jezusem staje się momentem, w którym wszystko inne traci znaczenie. Decyzja kupca jest aktem wolności, ale i ryzyka, gdyż sprzedaż całego majątku mogła oznaczać niezrozumienie, a nawet pogardę ze strony otoczenia. W tradycji patrystycznej perłę interpretowano nie tylko jako królestwo, lecz także jako samego

¹⁷ Por. W.D. Davies, D.C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary...*, vol. 1, dz. cyt., s. 679–680.

¹⁸ Wyrażenia „kosztowne uczniostwo”, „kosztowność królestwa” itp. w niniejszym studium odnoszą się do kosztów, wysiłku, trudu itp., które należy podjąć ze względu na bycie uczniem Jezusa i zdobycie najwyższej wartości, jaką jest królestwo Boże/niebieskie.

¹⁹ Zob. Academia.edu, R. Zimmermann, *Parables in Matthew. Tradition, Interpretation and Function in the Gospel*, s. 159–184, academia.edu/28905761/PARABLES_IN_MATTHEW_TRADITION_INTERPRETATION_AND_FUNCTION_IN_THE_GOSPEL [dostęp: 3 XI 2025 r.]; R. Zimmermann, *Die Gleichnisse Jesu*, w: *Kompendium der Gleichnisse Jesu*, Hrsg. R. Zimmermann, Gütersloh 2007, s. 3–44.

²⁰ Należy jednak zauważyć, że przypowieści o skarbie ukrytym w roli (Mt 13,44) i o poszukiwaczu pereł (Mt 13,45–46) są ze sobą nierozzerwalnie połączone, i to nie tylko poprzez identyczne wprowadzenie do obu z nich: ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν – „podobne jest królestwo niebieskie”... – ale również za pomocą przysłowka πάλιν – «znowu, ponownie, ponadto», występującego na początku w. 45. Por. R.H. Gundry, *Matthew: A Commentary on His Handbook for a Mixed Church under Persecution*, 2nd edition, Grand Rapids 1994, s. 278.

²¹ Por. K.R. Snodgrass, *Stories with Intent: A Comprehensive Guide to the Parables of Jesus*, 2nd edition, Grand Rapids 2018, s. 198, 200.

Jezusa, w którym zawarta jest pełnia piękna i mądrości Bożej²². Mateusz w tej krótkiej przypowieści podkreśla, że prawdziwe znalezienie nie jest dziełem przypadku, lecz owocem cierpliwego i świadomego poszukiwania oraz gotowości na całkowitą ofiarę. W tym kontekście Orygenes trafnie zauważa związek Mt 13,45–46 z wezwaniem „Szukajcie, a znajdziecie” (Mt 7,7) – królestwo nie objawia się wszystkim, lecz tylko tym, którzy szukają go intencjonalnie²³.

Bóg jako szukający – przypowieść o zagubionej owcy (Mt 18,12–14)

Po serii fragmentów akcentujących ludzki wysiłek w poszukiwaniu królestwa Mateusz wprowadza przypowieść, która odwraca perspektywę i koncentruje się na Bożej inicjatywie. W mowie eklezjalnej (Mt 18), poświęconej życiu wspólnoty uczniów, Jezus opowiada historię o pasterzu, który zostawia dziewięćdziesiąt dziewięć owiec, aby szukać jednej zagubionej. Ta przypowieść jest przede wszystkim objawieniem woli Ojca: „Tak też nie jest wolą Ojca waszego, który jest w niebie, aby zginęło jedno z tych małych” (w. 14)²⁴. Pasterz nie czeka biernie, lecz podejmuje wysiłek poszukiwania, a jego determinacja ukazuje głęboką prawdę o Bogu, który pierwszy wychodzi na spotkanie człowieka. Owca, całkowicie pasywna, staje się symbolem grzesznika, który nie jest w stanie sam wrócić do owczarni²⁵. W przeciwieństwie do kupca z poprzedniej przypowieści tutaj cała inicjatywa leży po stronie

²² Por. U. Luz, *Matthew 8–20: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2001, s. 279; A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 1–13*, dz. cyt., s. 604.

²³ Por. W.D. Davies, D.C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. 2, International Critical Commentary, London 2001, s. 439.

²⁴ Wersety 12–14 należy czytać razem z w. 10, który to wraz z w. 14 stanowi obramowanie (mowa o „małych” i o „Ojcu, który jest w niebie”) dla ww. 12–13. Jeśli chodzi o w. 11, to współczesne wydania NT najczęściej go opuszczają, jako wysoce wątpliwy z punktu widzenia krytyki tekstu. Por. K.R. Snodgrass, *Stories with Intent...*, dz. cyt., s. 90; A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 14–28*, Nowy Komentarz Biblijny I/2, Częstochowa 2008, s. 215. Mt 18,12–14 ma swój synoptyczny odpowiednik w Łk 15,4–7. Warto w tym miejscu zamieścić podstawowe zestawienie różnic redakcyjnych między obiema wersjami przypowieści, uwzględniając: (1) kontekst i adresatów – u Mateusza przypowieść skierowana jest do uczniów i osadzona w kontekście troski o „małych” we wspólnocie, natomiast u Łukasza do faryzeuszów, jako obrona Jezusa przed zarzutem przyjmowania grzeszników; (2) puenty teologiczną – Mateusz akcentuje wolę Ojca, „aby nie zginęło ani jedno z tych małych”, co nadaje przypowieści wymiar eklezjalny, podczas gdy Łukasz podkreśla radość w niebie z nawrócenia grzesznika; (3) szczegóły narracyjne – Mateusz pomija np. motyw radosnej celebracji ze znajomymi, obecny u Łukasza. Takie zestawienie unaocznia odmienny zamysł teologiczny obu ewangelistów i stanowi cenny element dydaktyczny, ukazujący, jak wspólny motyw „szukania i odnalezienia” służy różnym przesłaniom w dwóch Ewangeliach.

²⁵ Por. K.R. Snodgrass, *Stories with Intent...*, dz. cyt., s. 97.

Boga²⁶. Należy jednak podkreślić, że Boże poszukiwanie człowieka zmierzające ku jego znalezieniu nie pomija ludzkiej wolnej woli. Prawdę tę wyraża zdanie warunkowe wprowadzone na początku w. 13, rozpoczynające się od καὶ ἐάν – „i jeśli”²⁷. Radość z odnalezienia jednej owcy przewyższa radość z 99, co z kolei podkreśla bezwarunkową miłość Bożą i wartość każdego człowieka. W kontekście eklezjalnym Mateusz kieruje ten obraz do wspólnoty Kościoła, zobowiązując ją do uczestnictwa w misji Pasterza: poszukiwania zagubionych, troski o najsłabszych i niedopuszczenia do wykluczenia kogokolwiek²⁸. W ten sposób przypowieść o szukaniu i znajdowaniu owcy równoważy wcześniejsze wezwania do aktywności, ukazując, że zbawienie jest przede wszystkim darem łaski, a ludzkie szukanie jest odpowiedzią na uprzedzające działanie Boga.

Szukanie Zmartwychwstałego (Mt 28,5–7)

Kulminacyjnym momentem motywu szukania i znajdowania w Ewangelii Mateusza jest scena przy pustym grobie²⁹. Kobiety, które udają się tam o świcie, reprezentują uczniów, którzy w obliczu śmierci nadal poszukują swego Pana. Ich pragnienie zostaje jednak radykalnie przekroczone: anioł oznajmia im, że szukają Jezusa ukrzyżowanego (w. 5), ale „nie ma Go tu, bo został podniesiony, jak powiedział” (w. 6)³⁰. Grecka forma czasownikowa ζητεῖτε («szukacie») w czasie teraźniejszym sugeruje trwające poszukiwanie, które w jednej chwili staje się darem i wyzwaniem. Pusty grób nie jest dowodem nieobecności, lecz znakiem nowej obecności, która wymyka się kategoriom zmysłowego doświadczenia. Szukanie ciała kończy się odkryciem, że Zmartwychwstały przekracza przestrzeń i czas, a prawdziwe znalezienie dokonuje się w wierze i posłuszeństwie orędziu anioła³¹. Kobiety zostają natychmiast

²⁶ Por. A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 14–28*, dz. cyt., s. 218–219.

²⁷ Warto zauważyć, że spójnik καὶ ἐάν rozdziela stojące w bezpośrednim sąsiedztwie narracyjnym aż pięć kolejno występujących po sobie form czasownikowych: πορευθεῖς ζητεῖ τὸ πλανώμενον oraz γένηται εὐρεῖν, co wyraża zaangażowanie ze strony poszukującego.

²⁸ Por. D. Hagner, *Matthew 14–28*, Word Biblical Commentary 33B, Dallas 1993, s. 525; U. Luz, *Matthew 8–20*, dz. cyt., s. 440.

²⁹ Por. J. Gnilka, *Das Matthäusevangelium*, Bd. 2, *Kommentar zu Kap. 14, 1–28, 20 von Joachim Gnilka*, Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Freiburg–Basel–Wien 1992, s. 496. Wydarzenia opisane w Mt 28,5–7 należy czytać w szerszym kontekście Mt 28,1–8, funkcjonującym w ramach wyznaczonych przez przybycie kobiet do grobu (w. 1) i ich odejście (w. 8).

³⁰ W Ewangeliach synoptycznych zmartwychwstanie Jezusa jest oddane przez czasownik ἐγείρω w stronie biernej aorystu: ἠγέρθη, co można przetłumaczyć jako „został podniesiony, został obudzony”. Ów zabieg gramatyczny, wspomniane już wyżej tzw. *passivum divinum*, wskazuje na działanie samego Boga. Por. Dz 3,15; 4,10; Rz 4,24; 8,11; 10,9; 1 P 1,21.

³¹ Jak słusznie podkreśla J.D. Harrington, poprzez zmartwychwstanie Jezusa królestwo Boże stało się rzeczywistością w historii ludzkości. Por. J.D. Harrington, *The Gospel of Matthew*, Collegeville 1991, s. 412.

posłane do uczniów, by przekazać orędzie i zapowiedź spotkania. Wskazują na to słowa anioła, gdy mówi: „Został podniesiony z martwych i oto idzie przed wami do Galilei. Tam go zobaczycie [tj. znajdziecie]” (w. 7). W ten sposób poszukiwanie staje się misją, znalezienie zaś – początkiem nowego etapu. Należy zauważyć, że posłuszeństwo kobiet wezwaniu anioła skutkuje spotkaniem ze Zmartwychwstałym, którego nie tyle one odnajdują, co raczej On sam pierwszy je odnajduje: „A oto Jezus spotkał je i powiedział «Radujcie się!»” (w. 9). A zatem Mateusz w końcowych wersach swojej Ewangelii, ukazuje, że człowiek poszukujący Boga zostaje w końcu odnaleziony przez Niego samego. To spotkanie znajduje swoje spełnienie w wydarzeniu zmartwychwstania, które otwiera drogę do uniwersalnego posłania: „Idźcie i czyńcie uczniami wszystkie narody” (Mt 28,19)³². Motyw szukania nie kończy się więc na grobie, lecz prowadzi do otwartego świata, w którym Zmartwychwstały będzie obecny „aż do skończenia świata” (Mt 28,20)³³.

Synteza

Analiza pięciu wybranych perykop: Mt 6,33; 7,7–8; 13,45–46; 18,12–14 oraz 28,5–7, pozwala dostrzec dynamiczny i wielowarstwowy charakter motywu szukania i znajdowania w Ewangelii Mateusza. W każdym z tych fragmentów obecny jest wspólny rdzeń semantyczny, wyrażony przez czasowniki ζητέω i εὐρίσκω, ale ich funkcja teologiczna i egzystencjalna układa się w swoistą drogę ucznia, której etapy prowadzą od inicjatywy człowieka do ostatecznego zwycięstwa Boga.

W pierwszych dwóch tekstach (Mt 6,33 i 7,7–8) akcent spoczywa na aktywności człowieka. Uczeń jest wezwany, by nie poprzestawać na biernym oczekiwaniu, lecz podjąć wysiłek: codziennie na nowo szukać królestwa, modlić się, prosić, kołatać. Poszukiwanie nie jest tu jedynie aktem intelektualnym czy emocjonalnym, lecz całościową postawą życiową, w której pragnienia, decyzje i działania zostają podporządkowane jednej wartości absolutnej: panowaniu Boga. Fragmenty te ukazują duchową drogę formacji, jaką Jezus prowadzi swoich uczniów: uczy ich cierpliwości, wytrwałości i ufności, by serce stało się zdolne do przyjęcia daru.

Kolejny etap tej drogi odsłania przypowieść o perle wielkiej wartości (Mt 13,45–46). Tutaj szukanie staje się wyborem radykalnym i egzystencjalnym, prowadzącym do rezygnacji z dotychczasowych zabezpieczeń. Kupiec sprzedający wszystko, by zdobyć jedyną perłę, jest figurą ucznia, który w spotkaniu z Jezusem odkrywa dobro przekraczające wszelkie inne dobra i jest gotów oddać wszystko, by je osiąść. Mateusz przypomina, że znalezienie królestwa nie jest możliwe bez gotowości na ofiarę: dopiero całkowite oddanie otwiera drogę do prawdziwego posiadania. Ten etap ukazuje, że szukanie jest procesem oczyszczania, w którym człowiek stopniowo uwalnia się od przywiązań, aby w pełni przyjąć Boga.

³² Por. W.D. Davies, D.C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. 3, International Critical Commentary, London 2004, s. 673.

³³ Por. U. Luz, *Matthew 21–28: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2005, s. 625–626.

Przypowieść o zagubionej owcy (Mt 18,12–14) wprowadza jednak decydującą korektę. Po intensywnym nacisku na ludzką aktywność Mateusz wskazuje na to, że u podstaw wszelkiego poszukiwania leży inicjatywa Boga, który pierwszy wychodzi na spotkanie człowieka. Pasterz wyruszający, by odnaleźć jedną owcę, jest obrazem Ojca, dla którego każdy człowiek jest bezcenny. Nawet najbardziej gorliwe ludzkie poszukiwania są w istocie odpowiedzią na wcześniejsze poszukiwanie ze strony Boga, który nie godzi się na utratę choćby jednego ze swych małych. To przesunięcie perspektywy ma doniosłe znaczenie teologiczne: zbawienie nie jest rezultatem ludzkiej determinacji, lecz darmowym darem łaski, a wszelka aktywność ucznia jest uczestnictwem w Bożej misji.

Kulminacją tej drogi jest scena przy pustym grobie (Mt 28,5–7), w której motyw szukania i odnajdowania osiąga paradoksalny finał. Kobiety szukają ukrzyżowanego Jezusa, lecz znajdują pustkę i orędzie zmartwychwstania. Znalezienie polega tutaj nie na posiadaniu czy oglądaniu, lecz na przyjęciu słowa i wejściu w misję. Zmartwychwstały nie jest już ograniczony miejscem, Jego obecność jest dynamiczna i uniwersalna. Szukanie prowadzi więc do doświadczenia, że Bóg zawsze przekracza ludzkie oczekiwania i daje się znaleźć w sposób, który nie kończy, lecz rozpoczyna nowy etap: posłanie do wszystkich narodów (Mt 28,19–20). Ostateczne znalezienie nie zamyka poszukiwania, lecz przekształca je w nieustanną misję Kościoła.

Zakończenie

Zestawienie pięciu analizowanych perykop ukazuje spójną, choć wielowymiarową teologię poszukiwania i znajdowania. Z jednej strony Ewangelia Mateusza wzywa do aktywnego, wytrwałego i ofiarnego szukania królestwa; z drugiej zaś podkreśla prymat Bożej inicjatywy, która uprzedza i umożliwia wszelkie ludzkie działania. Poszukiwanie i znajdowanie nie są więc dwoma oddzielnymi etapami, lecz jednym procesem, w którym człowiek i Bóg spotykają się w dynamice łaski i wolności. W tym sensie Mateusz proponuje duchową pedagogię wzajemności: człowiek szuka, ponieważ został najpierw odnaleziony; znajduje, ponieważ pozwala się znaleźć. W świetle tej syntezy wybrane perykopy można odczytywać również w perspektywie eklezjalnej i misyjnej. Kościół jako wspólnota uczniów jest wezwany, by naśladować zarówno postawę kupca, który nie boi się straty dla większej wartości, jak i pasterza, który nie ustaje w poszukiwaniu zagubionych. Jego misja polega na głoszeniu królestwa jako daru, który jednocześnie wymaga decyzji. W ten sposób Ewangelia Mateusza staje się nie tylko relacją o Jezusie, ale także przewodnikiem dla wspólnoty, która w każdym pokoleniu ma podejmować tę samą drogę: szukać Boga całym sercem, pozwalać się przez Niego znaleźć i prowadzić innych do spotkania z Tym, który żyje. Zakończenie tej refleksji odsłania zatem fundamentalny paradoks chrześcijańskiej egzystencji: szukać oznacza dać się odnaleźć, a znaleźć – wyruszyć na nowe poszukiwanie. Mateuszowa teologia szukania i znajdowania nie kończy się w chwili odnalezienia Zmartwychwstałego, lecz otwiera perspektywę nieustannego ruchu ku pełni, w której Bóg zawsze pozostaje większy od ludzkich

oczekiwań. Uczeń, który odpowiedział na wezwanie Jezusa, żyje więc w napięciu pomiędzy „już” a „jeszcze nie”: już znalazł skarb królestwa, a zarazem wciąż go szuka, ponieważ sam Bóg, choć bliski, jest nieskończony i zawsze nowy. W tym dynamicznym poszukiwaniu dokonuje się prawdziwe spotkanie z Chrystusem, który obiecuje swoją obecność „przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20).

Bibliografia

Opracowania

- Academia.edu, R. Zimmermann, *Parables in Matthew. Tradition, Interpretation and Function in the Gospel*, s. 159–184, academia.edu/28905761/PARABLES_IN_MATTHEW_TRADITION_INTERPRETATION_AND_FUNCTION_IN_THE_GOSPEL [dostęp: 3 XI 2025 r.].
- Adamczyk D., *Realizm zapowiadanego królestwa Bożego w świetle Ewangelii według świętego Mateusza*, „Studia Theologica Varsaviensia” 44 (2006), nr 2, s. 155–169.
- Betz H.D., *The Sermon on the Mount, Including the Sermon on the Plain (Matthew 5:3–7:27 and Luke 6:20–49)*, Hermeneia, Minneapolis 1995.
- Davies W.D., Allison D.C., *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. 1–3, International Critical Commentary, London 2000, 2001, 2004.
- Gnilka J., *Das Matthäusevangelium*, Bd. 1, *Kommentar zu Kap. 1,1–13,58 von Joachim Gnilka*, Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Freiburg–Basel–Wien 1986.
- Gnilka J., *Das Matthäusevangelium*, Bd. 2, *Kommentar zu Kap. 14,1–28,20 von Joachim Gnilka*, Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Freiburg–Basel–Wien 1992.
- Greeven H., ζῆτέω κτλ, w: *Theological Dictionary of the New Testament*, ed. G. Kittel, vol. 2, 2nd edition, Grand Rapids 1999, s. 892–896.
- Gundry R.H., *Matthew: A Commentary on His Handbook for a Mixed Church under Persecution*, 2nd edition, Grand Rapids 1994.
- Hagner D., *Matthew 1–13*, Word Biblical Commentary 33A, Dallas 1993.
- Hagner D., *Matthew 14–28*, Word Biblical Commentary 33B, Dallas 1993.
- Harrington D.J., *The Gospel of Matthew*, Collegeville 1991.
- Homerski J., *Królestwo Boże w nauczaniu Jezusa*, „Roczniki Teologiczne” 42 (1995), nr 1, s. 59–68.
- Larsson E., ζῆτέω, w: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Hrsg. H. Balz, G. Schneider, Bd. 2, 2. Aufl., Stuttgart–Berlin–Köln–Mainz 1992, k. 253–256.

- Luz U., *Matthew 1–7: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2007.
- Luz U., *Matthew 8–20: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2001.
- Luz U., *Matthew 21–28: A Commentary*, Hermeneia, Minneapolis 2005.
- Nel M., *Discipleship: Seeking the „Kingdom and the Righteousness”*, „HTS Theologies Studies/Theological Studies” 73 (2017), no. 4, s. 1–10.
- New International Dictionary of New Testament Theology and Exegesis*, ed. M. Silva, vol. 2, 2nd edition, Grand Rapids 2014.
- Paciorek A., *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 1–13*, Nowy Komentarz Biblijny I/1, Częstochowa 2005.
- Paciorek A., *Ewangelia według świętego Mateusza. Rozdziały 14–28*, Nowy Komentarz Biblijny I/2, Częstochowa 2008.
- Pedersen S., εὐρίσκω, w: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Hrsg. H. Balz, G. Schneider, Bd. 2, 2. Aufl., Stuttgart–Berlin–Köln–Mainz 1992, k. 206–212.
- Popowski R., *Wielki słownik grecko-polski Nowego Testamentu*, Prymasowska Seria Biblijna, Warszawa 1994.
- Powęska M.F., *The Christological Metaphors of Wine, Water, and Bread in the Gospel of John in Relation to Their Sapiential Background: An Intertextual Study*, Lublin Theological Studies 13, Göttingen 2024.
- Preisker H., εὐρίσκω, w: *Theological Dictionary of the New Testament*, ed. G. Kittel, vol. 2, 2nd edition, Grand Rapids 1999, s. 769–770.
- Schnackenburg R., *Matthäusevangelium*, Bd. 1, 1,1–16,20, Neue Echter Bibel 1, Würzburg 1985.
- Skreczko A., *Sprawiedliwość i cierpliwość w wychowaniu chrześcijańskim*, „Studia Teologiczne. Białystok–Drohiczyn–Łomża” 19 (2001), s. 259–271.
- Snodgrass K.R., *Stories with Intent: A Comprehensive Guide to the Parables of Jesus*, 2nd edition, Grand Rapids 2018.
- Wilkins M.J., *Discipleship in the Ancient World and Matthew’s Gospel*, 2nd edition, Grand Rapids 1995.
- Zimmermann R., *Die Gleichnisse Jesu*, w: *Kompendium der Gleichnisse Jesu*, Hrsg. R. Zimmermann, Gütersloh 2007, s. 3–44.